

DINO

HRÁTKY

LOGOPEDICKÁ CVIČENÍ

**Cvičení pro rozvoj řečových a grafomotorických
dovedností (nejen) pro předškoláky**

**Text: Mgr. Martina Večeřová
Grafika: BcA. Lucie Trejbalová**

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Hláská

Přípravná předartikulační cvičení

jsou zaměřena na dosažení dostatečně silného výdechového proudu.

Důležité – dítě nesmí nadměrně nadouvat tváře.

- foukání do vatových kuliček, kuliček ze zmuchlaného papíru, polystyrénových dílků nebo do peříčka
- foukání na kytičku – menší papír ve tvaru obdélníku, na horní okraj nakreslíme kytičku
- foukání do brčka – bubliny
- foukání do svíčky
- do vody drobné plastové lodičky, kačenky nebo ořechové skořápky
- foukání do větrníku
- foukání do papírových třásní
- foukání do píšťalky nebo okaríny

Napodobujeme zvuk

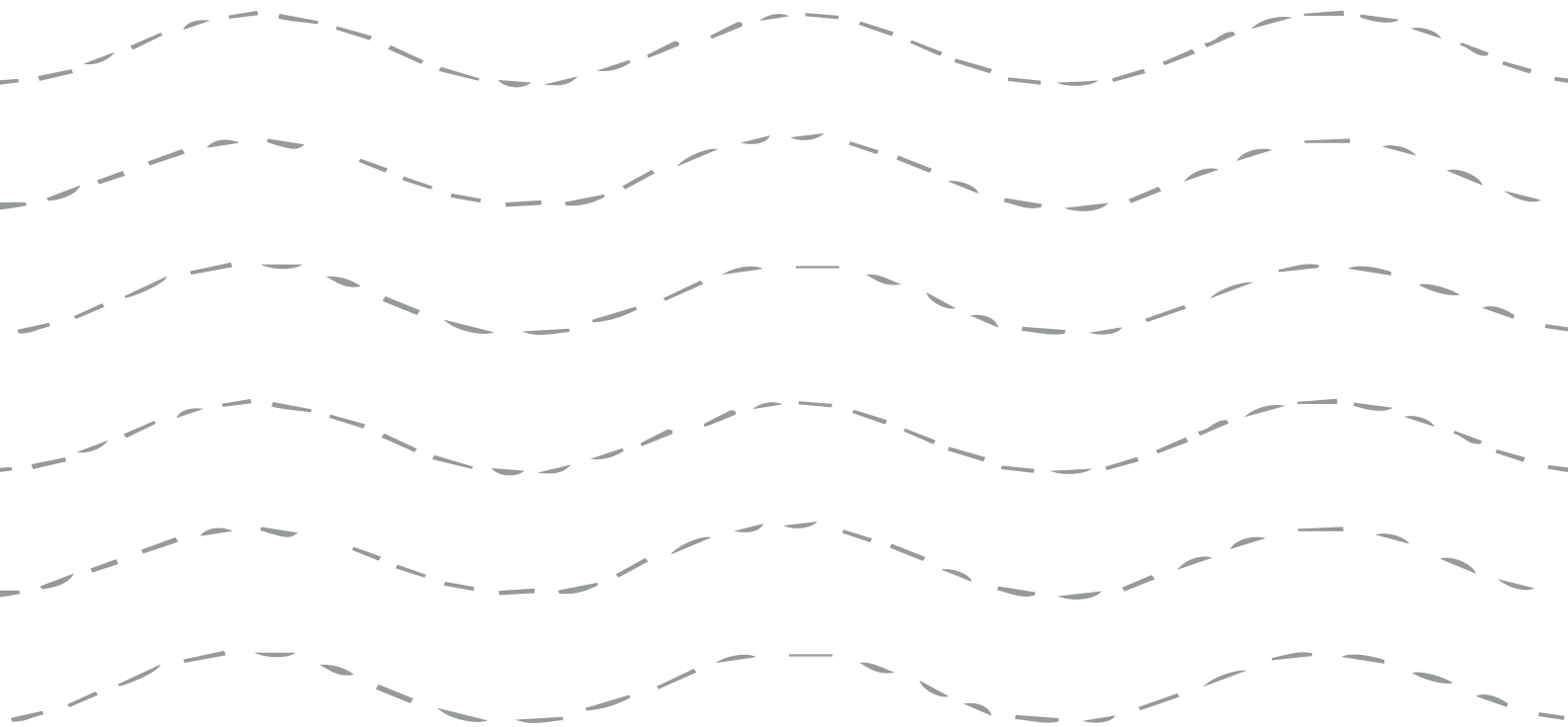
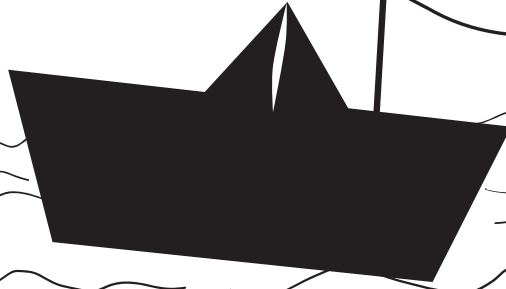
- vítr fouká – fí, fů, fá
- pejsek štěká – haf, haf
- vybafnu na tebe – baf
- zvedám něco těžkého – uf

haf haf

**OBTÁHNI VLNKY
AŽ SE LOŤCE DOBŘE PLUJE**

FÍ FŮ FÁ

BÁÁÁF

**VÍŠ JAK DĚLÁ
DINOSAURUS?**

Hláská

Přípravná předartikulační cvičení:

- před zrcadlem nacvičíme otevírání a zavírání úst bez účasti hlasu a výdechu
- položíme prst na spodní ret a lehce ho přitlačujeme pod horní zuby
- nastavit zuby a rty do žádoucího postavení a přidat výdech s asociací souhlásky „v“, dítě si odhmatává výdech na hřbetu ruky nebo pomocí papírového proužku, který se před rty po výdechu prohne

Napodobíme zvuk letadla ve velké výšce – „vvvv“...

Hláská

Přípravná předartikulační cvičení:

- Nafukujeme tváře a foukáme, dítě ho napodobuje - provádět před zrcadlem
- Pomůcky - proužky papíru, mávátka, větrník, chomáčky vaty, které se při správném výdechu prohnou nebo přemístí. Lze motivovat - „Komu poletí kulička, chomáček dál? Nafukujeme tváře - balonek - rukama pláceme = „propíchneme“ balónek

Nafukujeme tváře, rty jsou stisknuty - zvuk U se zavřenou pusou
- vlak jede do tunelu (výdech prorazí závěr rtů)

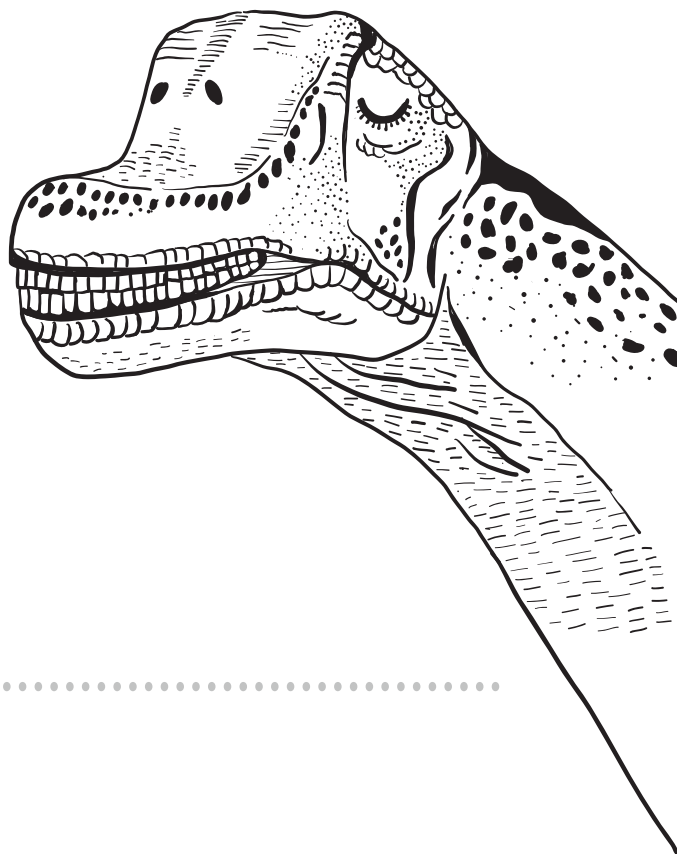
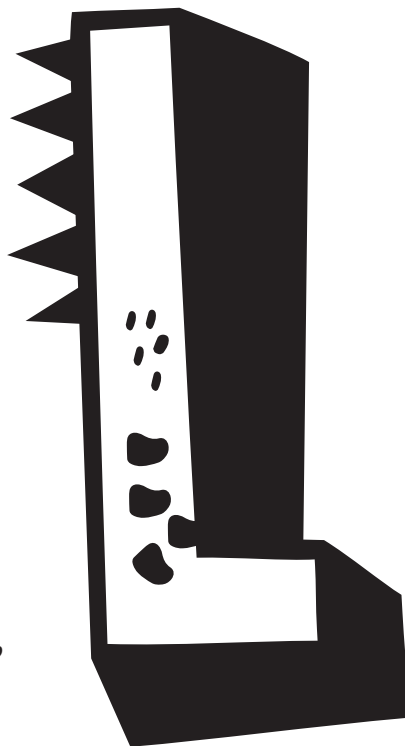
KTERÍ PTÁČCI K SOBĚ PATŘÍ?

Hláská

Přípravná předartikulační cvičení

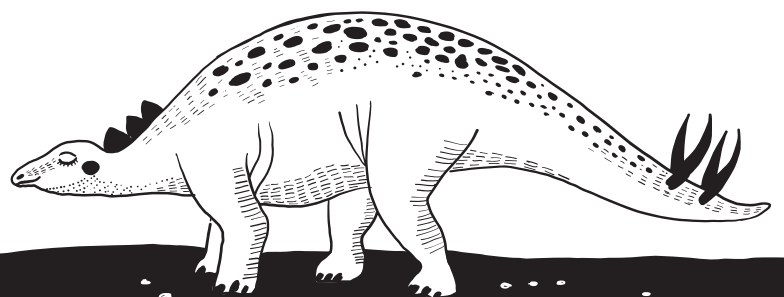
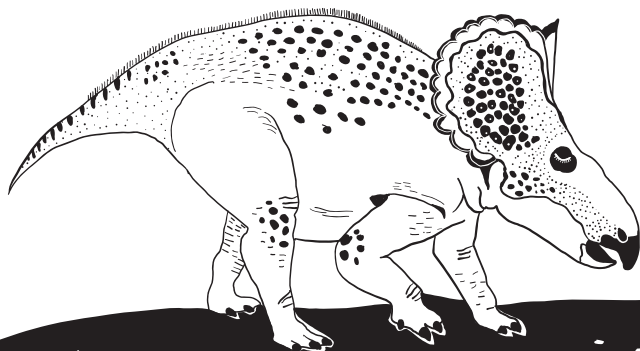
- počítání zubů jazykem
- kroužení jazykem na vnější straně zubů
- vysouvání jazyka směrem k nosu, bradě, uším
- tlak jazyka proti špátli (špátle příčně přes jazyk, jazyk na špátli)
- olizování horního rtu koncem jazyka a jeho vtahování zpět do ústní dutiny, přičemž se opře o zadní stěny horních zubů boční dýchání
- „lalala“, „lilili“, „lololo“, „lululu“

KTERÝ OBRÁZEK NÁSLEDUJE?

POZNÁŠ, CO DINOSAURŮM CHYBÍ? DOMALUJ TO.

Hláská

Přípravná předartikulační cvičení

– jsou založena na orofaciální stimulaci, zvýrazňování artikulační mimiky, správném postavení rtů, jazyka a zubů, provádíme před zrcadlem

- dechová cvičení – výdech středem úst – např. foukáme do brčka, na papír
- roztahování rtů do úsměvu – smějeme se jako klaun
- vyplazování a vtahování jazyka – rty roztaženy jako při úsměvu – motivace – např. autíčko vyjíždí a zajíždí do garáže
- počítáme dolní zuby
- schováváme jazyk za dolní zuby jako za vrátka
- ťukáme jazykem na spodní zuby

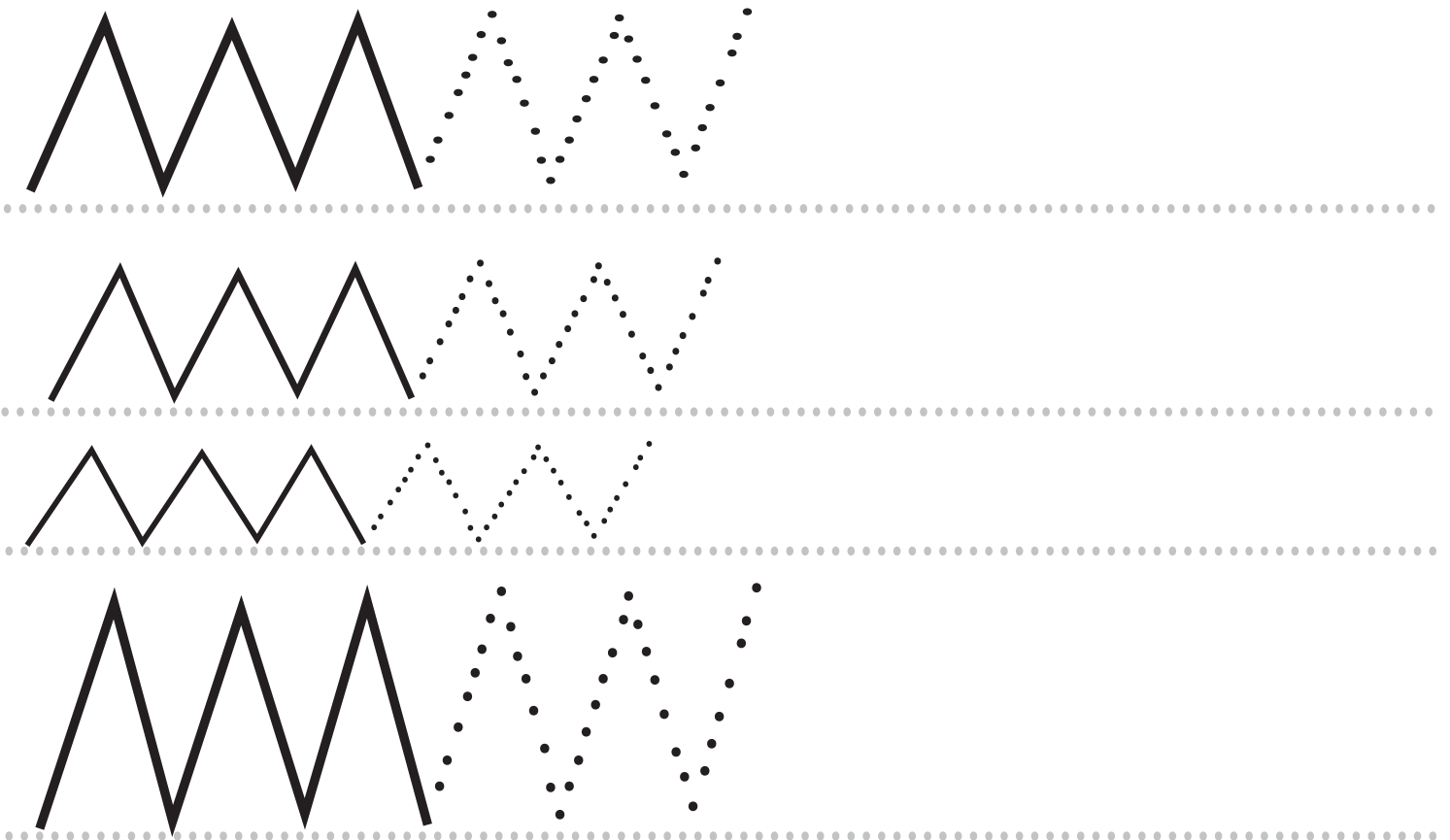
Přírodní zvuky, zvukomalebná slova, onomatopoeia
(např. Cink, paci-paci, cupy-cup)

využití pomocné hlásky “T” - pomocí zvýrazněné artikulační mimiky, kontrolovaného usměrnění jazyka vyvozujeme z šeptaného “T” zvuk, který sluchem a odhmatáváním identifikujeme jako “C”

dokresli T-Rexovi zuby

**vystřihni hlavu T-Rexe
a zuby, které mu potom
nalep přímo do tlamy**

Hláská

Přípravná předartikulační cvičení

Dechová cvičení – výdechový proud je veden středem jazyka

- foukání brčkem / brčko dáme na střed jazyka
- „nezbedné papírky“ /natrháme malé papírky na stůl, brčkem se snažíme přefouknout papírky na druhou stranu stolu
- foukáme brčkem do vody – bubláme
- bublifuk, nafukování míčků

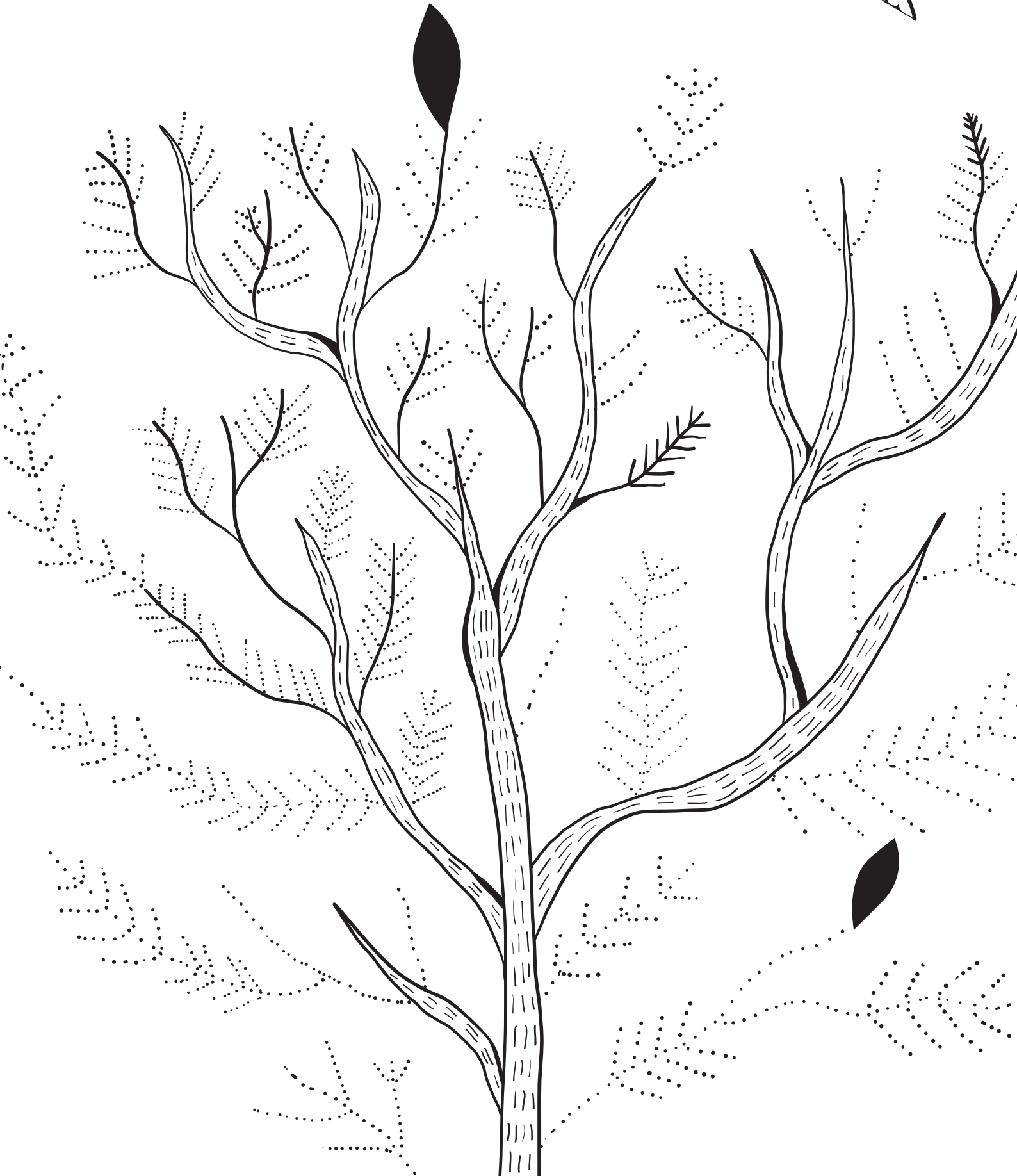
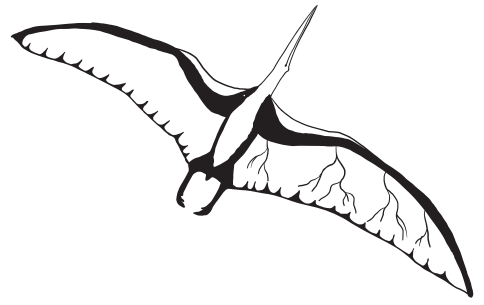
Motorika mluvidel

- RTY – našpulení rtů – posíláme mamince pusu
tváříme se podle nálady – úsměv, zuby jsou vidět/správný čelistní úhel
- ZUBY – cvakáme zuby – je nám zima
„had“ – zuby lehce skousnuté, široký úsměv, syčení ssssssssssss
- JAZYK – vyplazování a vtahování jazyka, rty jsou roztaženy do úsměvu
-„ auto vyjíždí a zajíždí do garáže“

z přírodních zvuků, zvukomalebných slov, onomatopoi

Ssssssssssss – had   si-si-si – syčí hrnec

**OBTÁHNI VĚTVIČKY
A DOKRESLI LÍSTEČKY
AŽ MAJÍ BÝLOŽRAVCI, CO OKUSOVAT.**

Hláská

Přípravná předartikulační cvičení

Dechová cvičení – výdechový proud je veden středem jazyka

- roztahování rtů do úsměvu
- rozcvičení jazyka vyplazováním nahoru, dolů, do stran. Olizování rtů krouživým pohybem na obě strany.
- tzv. autíčko – vyplazení jazyka a jeho následné zajíždění zpět do dutiny ústní, zaparkování hrotu jazyka za dolními předními řezáky

Bzučíme jako včela, hrajeme si na basu. Dítě odhmatává chvění hlasivek, studený výdechový proud, popřípadě odhmatává vibrace na spodním rtu či temeni hlavy. Později střídáme neznělý sykot hada ssss ze znělým bzukotem včely zzzzz.

NAJDI V ŘADĚ STEJNÝ OBRÁZEK JAKO JE V KOLEČKU

1.

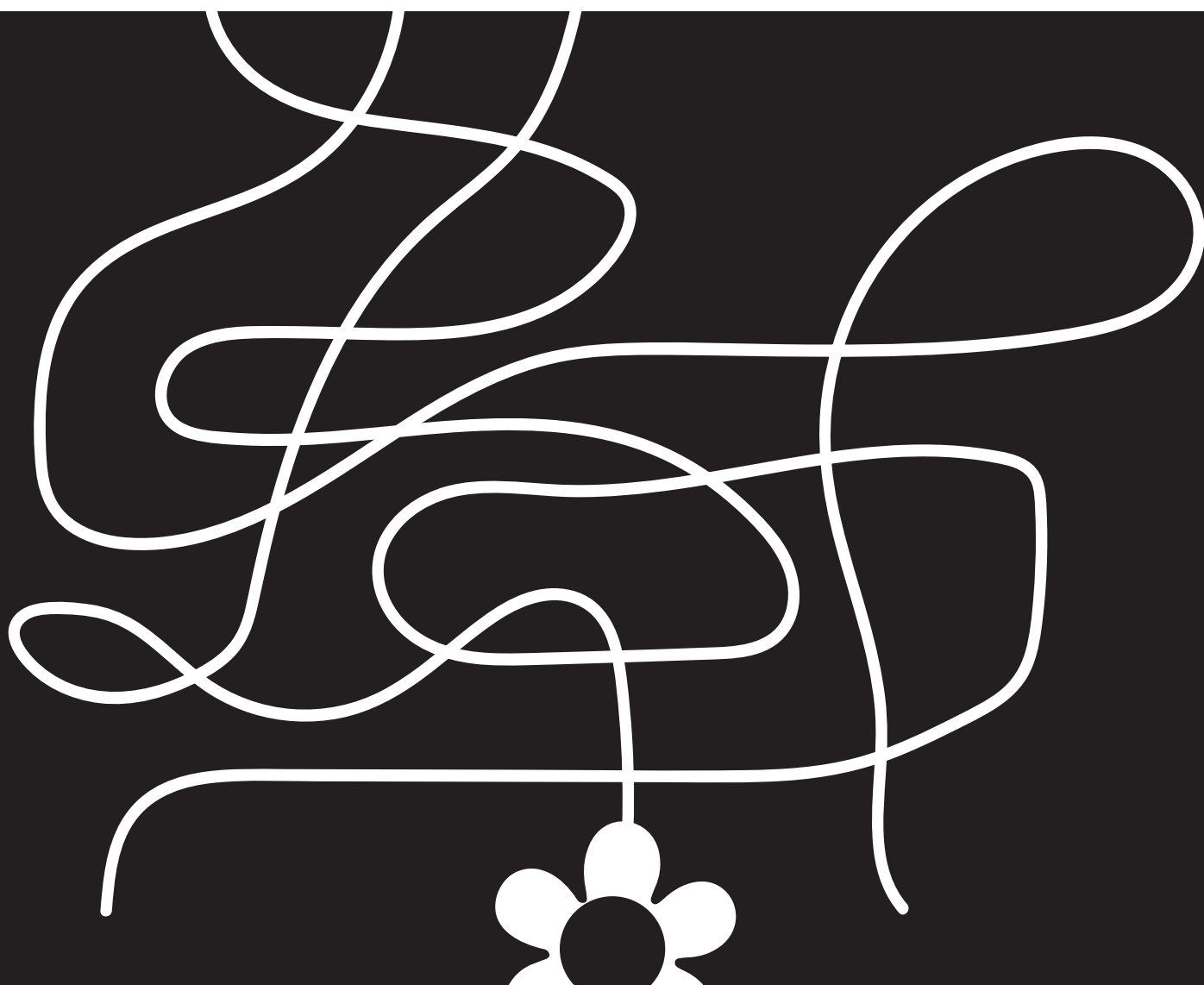
2.

3.

**KTERÁ VČELKA
DOLETÍ KE KYTIČCE?**

Hláská

Přípravná předartikulační cvičení

- upravení artikulačního postavení mluvidel před zrcadlem
  - postavení jazyka
  - postavení rtů do kroužku
  - kontrola vzdálenosti zubů
  - zapojení zraku, sluchu, hmatu; využití obrázků postavení mluvidel
- dechová a foukací cvičení (výdech veden středem jazyka; foukání do proužku papíru, peříčka, vlny, do chomáčku vaty,...)
  - jazyk nahoru, dolů, doprava, doleva v dutině ústní – střídat polohy
  - jazyk do špičky - široký jazyk – střídat
  - vyplazování jazyka z úst a vtahování jazyka zpět
  - ťukání špičkou jazyka za horními řezáky, za dolními řezáky (střídat)
  - sešpulení rtů do „komínku“ – široký úsměv (fyziologický skus zubů, ukázat zuby)
- voláme na kočičku: „či-či-či“ („čičí“; „čičičičí“;...)
- voláme na kačenu: „káč,káč“
- chlubíme se: „heč“
- vrabeček: „čim,čim“ („čimčarara,čim,čim,čim“,...)
- vykukujeme za stromem: „kukuč“
- míč se kutálí: „kutululůč“
- čaroděj čaruje: „čáry, máry“

**Namaluj svého originálního
dinosaurů a pojmenuj ho po sobě.**

..... **SAURUS**

Hláská

Přípravná předartikulační cvičení

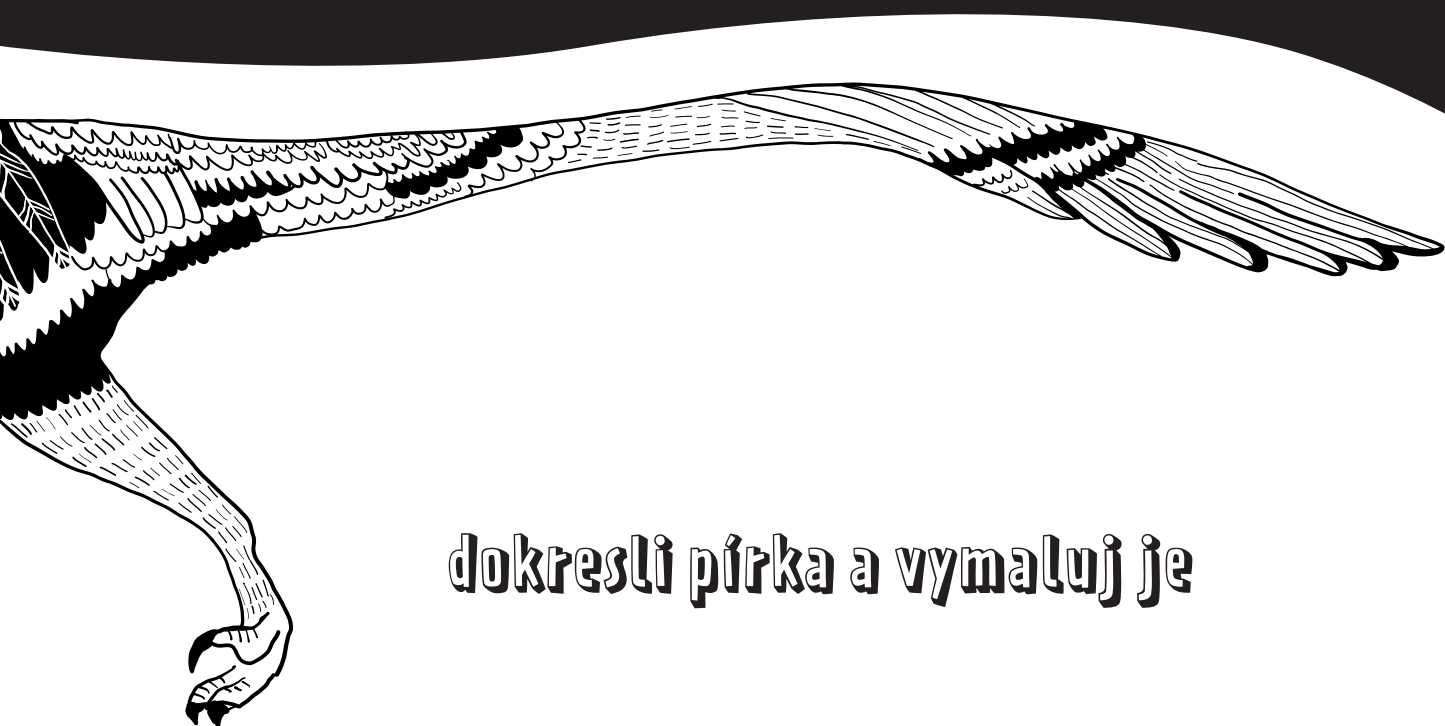
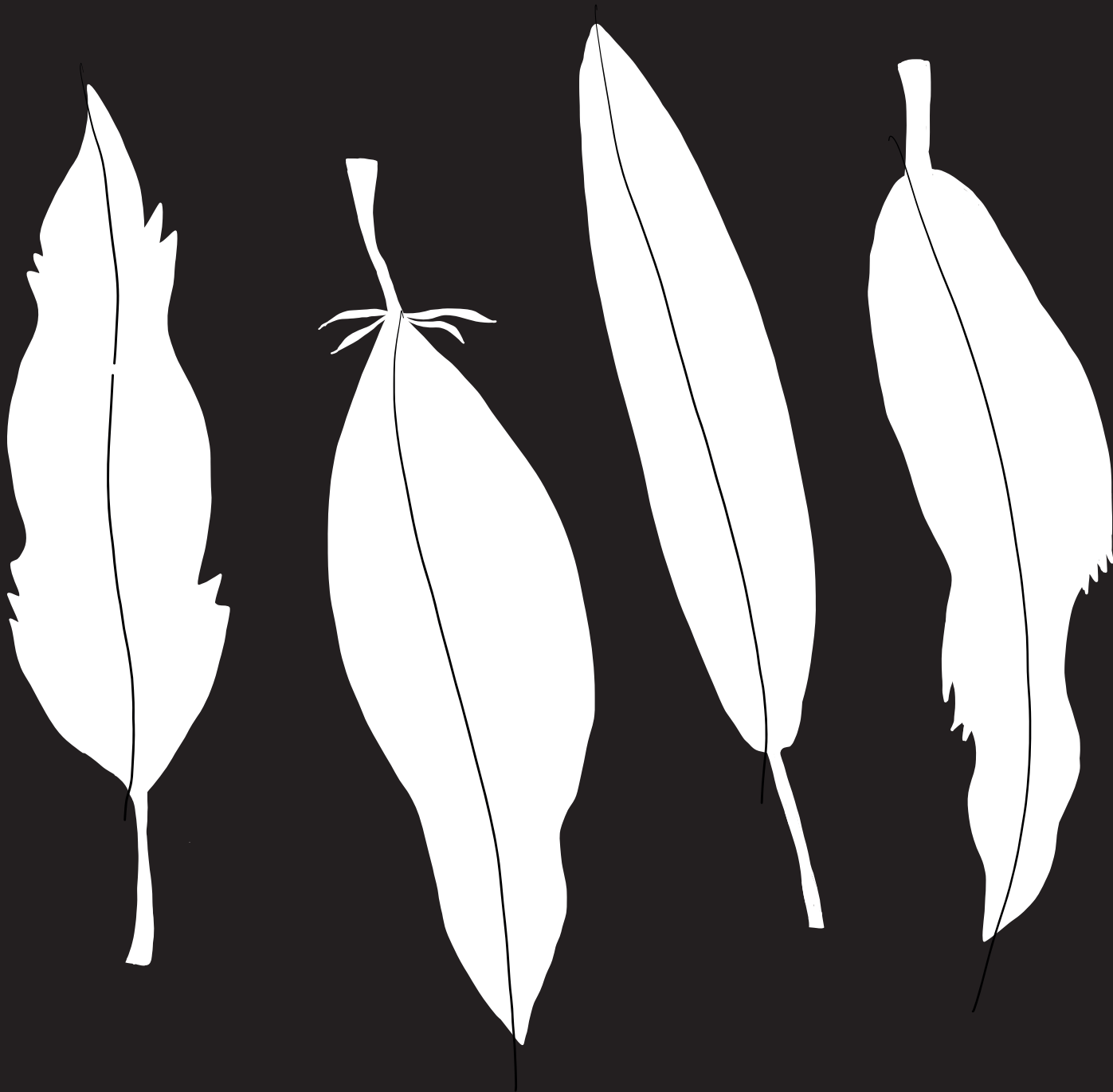
- jazyk nahoru, dolů, doprava, doleva v dutině ústní – střídat polohy
- jazyk do špičky - široký jazyk – střídat
- vyplazování jazyka z úst a vtahování jazyka zpět
- ťukání špičkou jazyka za horními řezáky, za dolními řezáky (střídat)
- sešpulení rtů do „komínku“ – široký úsměv – ukázat zoubky

Napodobujeme šumění šuměnky, šumění moře, listí, do kterého fouká vítr, na slepičky děláme "kšá,kšá" apod.

Při spojování nové souhlásky "š" je důležité spojovat ji se samohláskami s hláskami "a","o","u".

Které z pírek patří Velociraptorovi?

dokresli pírka a vymaluj je

Hláská

Přípravná předartikulační cvičení

- zaokrouhlování rtů vpřed
- špulení rtů, potom klidová poloha rtů,
- rty k sobě, dýchání nosem a opět zopakovat
- Vždy setrvat v našpulení či klidové poloze rtů po dobu 5 vteřin. Zopakovat 5 x.

Předvádíme zvuky :

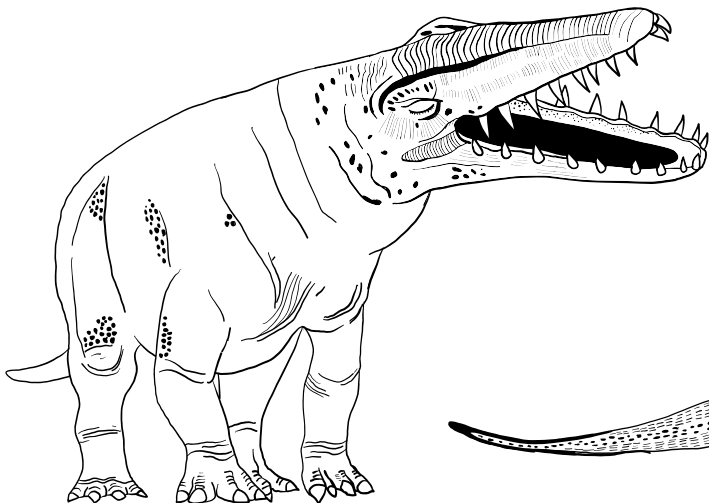
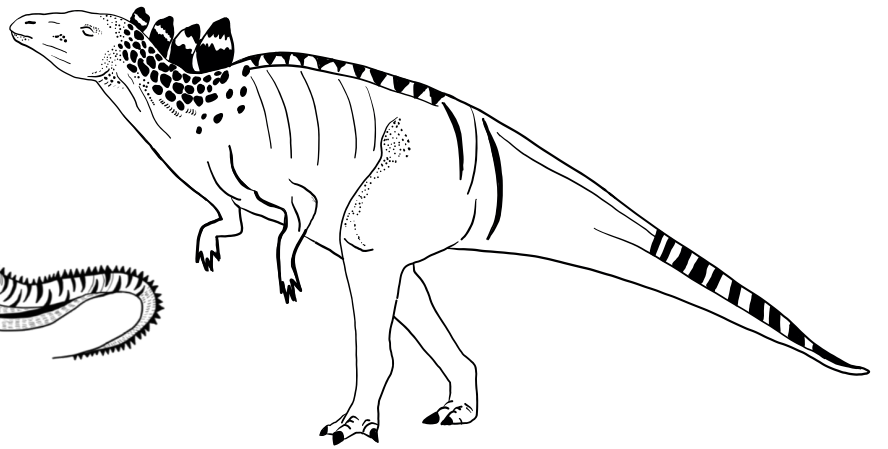
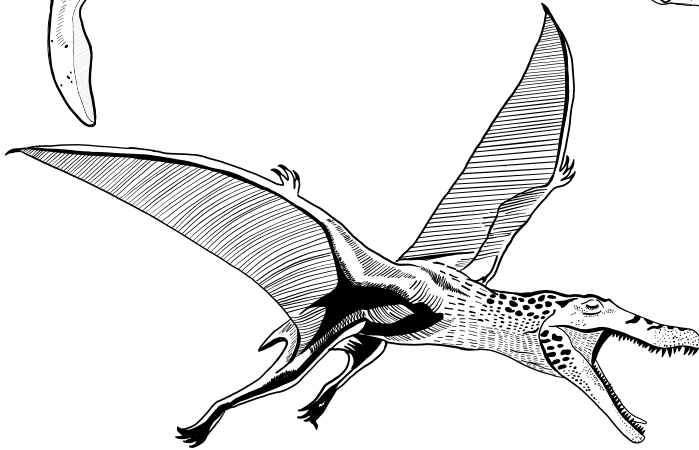
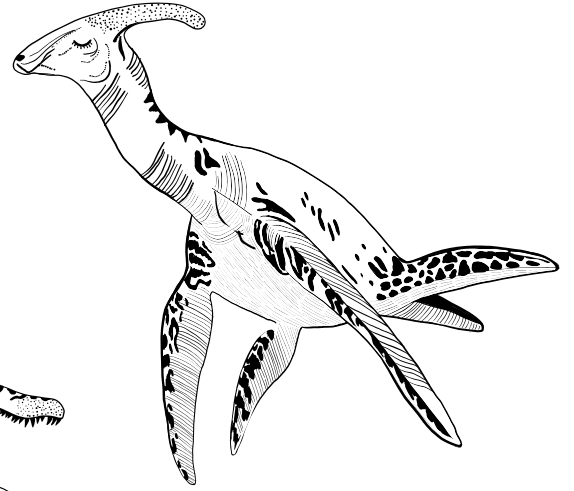
bžžž- čmelák, padá pytel: žuch, žuch
a dítě napodobuje

tady se
něco pěkně
pomotalo

A black and white illustration of a prehistoric landscape. In the foreground, a long-necked dinosaur (sauropod) is shown in profile, facing left. The ground is dark with white speckles. In the background, there are palm trees and jagged rock formations. The sky is dark with white speckles, suggesting a night or a dark environment.

Poznáš, co je na dinosaurech divného?

Hláská

Přípravná předartikulační cvičení

Šnek

- mezi volně přiloženými rty se lehce vysune hrot jazyka a opět se zasune do úst. Pohyb jazyka je pomalý a v malém rozsahu (uvolňování jazyka, uvědomování si hrotu jazyka).

Táta tlačí auto

- jazyk při vodorovném pohybu směrem ven z úst musí překonávat odpor např. kolmo postavenou špátlí. Sílu odporu při opakovaných cvičení postupně zvyšujeme, tlak na překážku udržujeme asi 2 až 3 vteřiny, pak povolíme (střídavé napětí a uvolňování svalstva jazyka)

Pila

- okraj hrotu jazyka v kulatém tvaru přejíždí lehce a plynule po hranách zubů horního a poté dolního zubního oblouku, ze strany do strany. Ústa jsou lehce otevřená, dolní čelist je v klidu

Lod'ka

- hrot jazyka přejíždí lehce dozadu a dopředu přes alveolární výběžek, jako na vlnách, pohyb je v malém rozsahu. Ústa jsou otevřená, dolní čelist je ve stabilní poloze (stimulace hrotu jazyka, uvědomění si určité polohy jazyka v ústech)

Datel

- hrot jazyka ťuká lehce na alveolární výběžek za horním zubním obloukem. Ústa jsou otevřená, dolní čelist je ve stabilní poloze.

auto startuje

- tttttt, traktor jede – tatata, nezlob – tytyty, auto troubí – tůtů, týtý, cvičíme další slabiky – te, té, tá.

**Vystřihni Stegosaura
a pomocí papírků, které natrháš
nebo nastříháš vytvoř desky, které
nalep na záda Stegouše. Vymaluj ho.**

Hláská

Přípravná předartikulační cvičení

Přípravným cvičením je potřeba věnovat velkou pozornost. Je důležité, aby dítě umělo správně pohybovat jazykem a rty.

Jazyk

- Vypláznout jazyk- olizovat spodní ret, doprava, doleva (jako když se houpe houpačka)
- Olizovat horní ret doprava, doleva (špička jazyka směřuje k nosu)
- Olizovat rty dokola (můžeme potřít rty medem, marmeládou...)
- Hra na koníčka (klapat jazykem, jako když klape koník kopýtky)
- Čertík- rychle vytahovat a zatahovat jazyk, přitom cvrknáme o horní ret

Rty

- Špulit rty, střídavě vyslovovat hlásky O- E (důležitý je široký úsměv)
- Posílat pusinku mamince
- Prskání- třepeme rty

Dítě necháme tiše vyslovovat souhlásku „d“, aby hrot jazyka nepřilnul k dásním. K artikulované souhlásce „d“ přidáme další souhlásky (td, dd, bd a pd)

Po zvládnutí artikulace souhlásek přecházíme na shluk souhlásek a pak na slova (tnd, ddb, bdk, tdatě, tdápí, tdnka)

*Vymaluj a vystřikni masku dinosaura T-Rexe
podle přerušované čáry, dírkama proklekni gumičku a staň se dinoušem!*

**Poznáš kostry
dinosaurů,
kde je T-REX?**

Hláská

Přípravná předartikulační cvičení

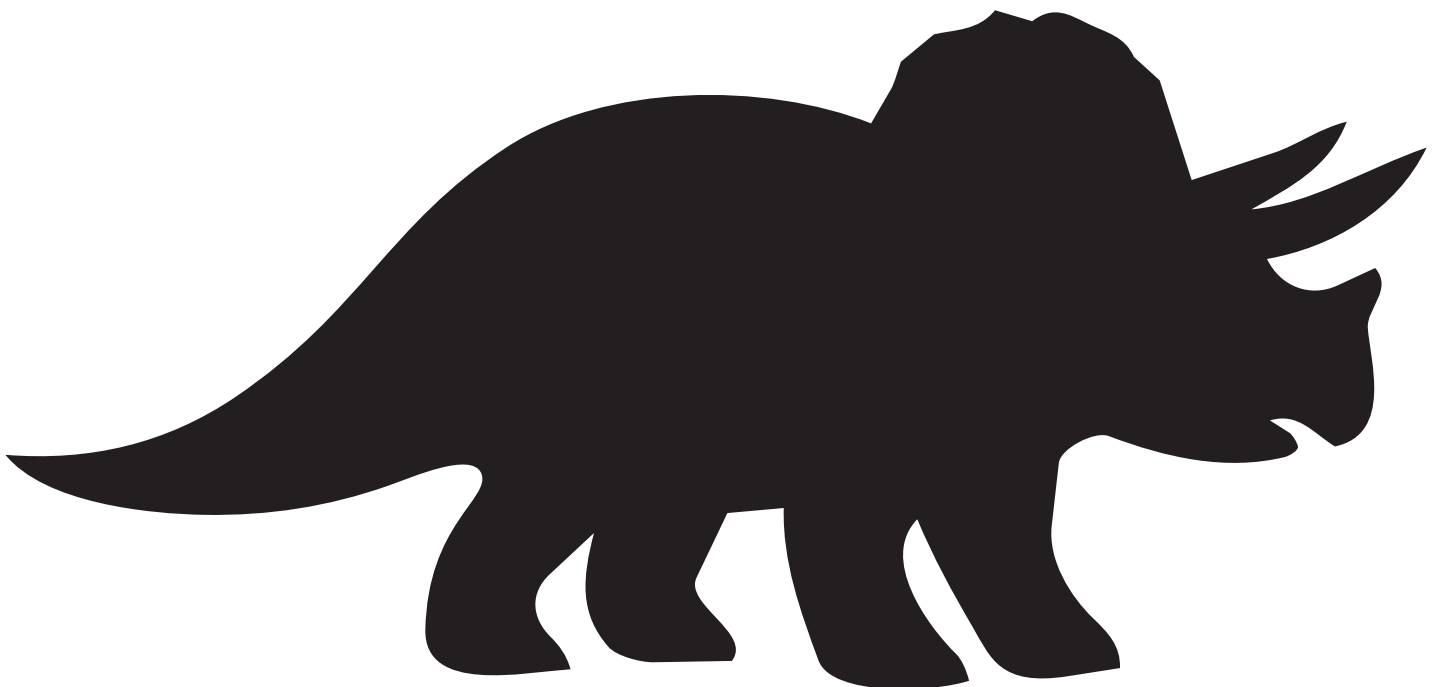
- rozkmitání rtů a jazyka vsunutého mezi rty
- olizování horního a dolního rtu špičkou jazyka sem a tam
- ťukání hrotem jazyka do horního rtu
- foukání do proužku papíru před logopedickým zrcadlem

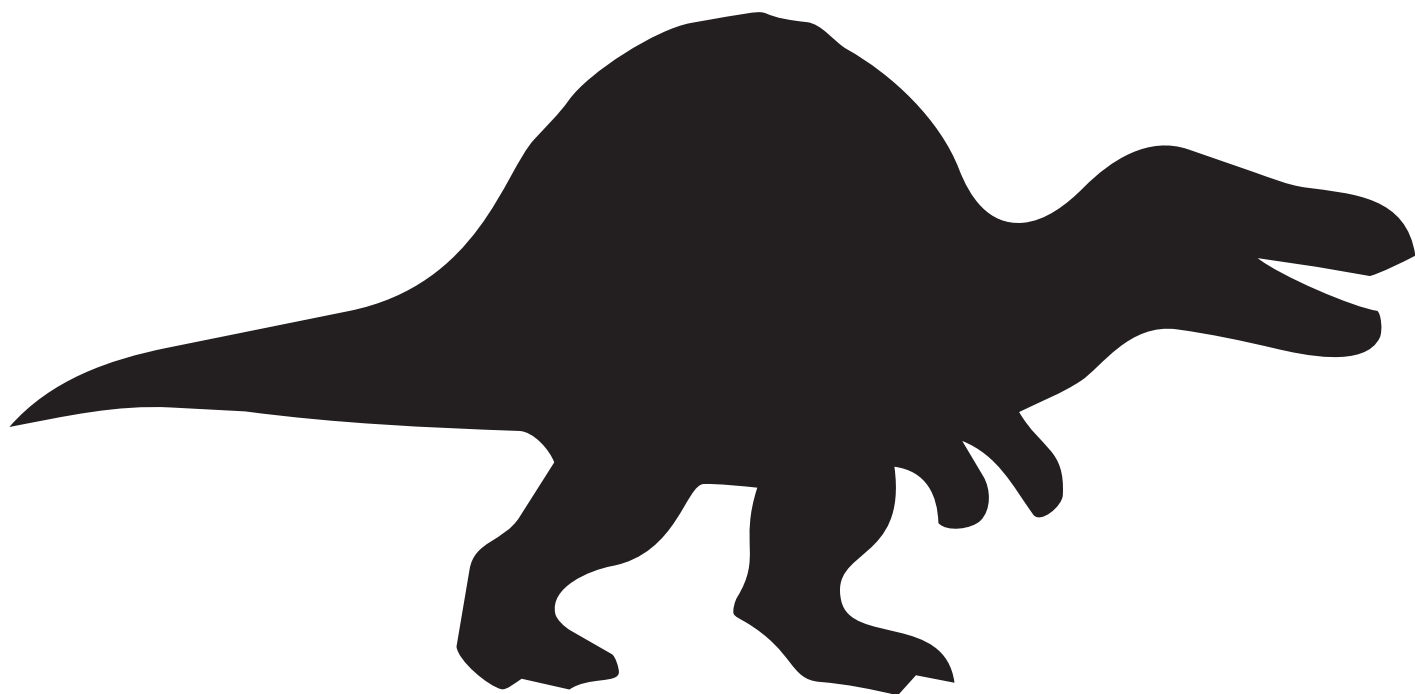
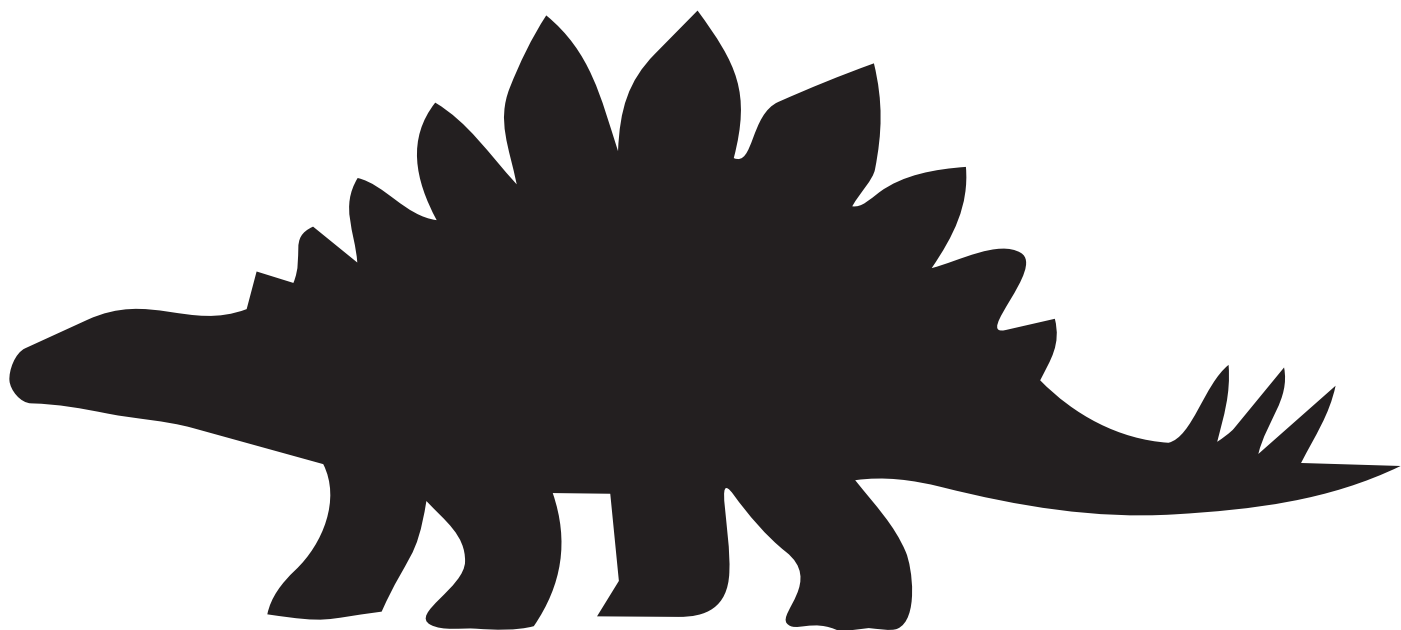

vyvozování z přírodních zvuků, zvukomalebných slov, onomatopoií:

- řežeme dříví – řízy, řízy
- motorová pila – dřřř, dřřř, dřřř
- bouchání – řách - řách, třísk – třísk
- křeček kroupe - křup, křup

**vytvoř si stínové
divadlo**

vystřihni a nalep na špejli

